

ศาลาอโรคยา

ส่วนที่ ๑ เนื้อหาสาระของแหล่งเรียนรู้

๑. ชื่อแหล่งเรียนรู้ : ศาลาโรคยา

๒. แนวคิด/หลักการของแหล่งเรียนรู้

“อโรคยา พาสุภาพดี ด้วยวิถีพื้นบ้าน” ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ การมีสุขภาพที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาฐานรากของชุมชน หากคนมีสุขภาพดีแล้ว อาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีก็จะตามมา ศาลาโรยาเกิดจากการมองเห็นปัญหาจำนวนคนไข้ ผู้ป่วยโรคกระดูก ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อตามร่างกาย แออัดที่โรงพยาบาลพร้าวเป็นจำนวนมาก แล้วนำกลับมาคิดวิเคราะห์และหาทางแก้ปัญหา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการให้บริการทางการแพทย์และรักษาสุขภาพให้แก่ประชาชนอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

๓. ที่มาและเส้นทางการพัฒนา

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้พบสถิติผู้ป่วยโรคระบบกระดูกและโครงร่างที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งหลวงเพิ่มมากขึ้นทุกปี และมีผลข้างเคียงจากการใช้ยารักษาโรคระบบกระดูกและโครงร่าง เช่น โรคกระเพาะ ไตอักเสบ เป็นต้น ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งหลวงจึงมีแนวคิดในการก่อสร้างเรือนแพทย์แผนไทยขึ้น เพื่อเป็นสถานที่บำบัดรักษาผู้ที่มีความเจ็บป่วยทางโรคระบบกระดูกและโครงร่าง นวดผ่อนคลายในผู้ป่วยที่มีภาวะความเครียดเรื้อรัง และลดการใช้ยาแผนปัจจุบัน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ริเริ่มก่อสร้างเรือนแพทย์แผนไทย โดยใช้ชื่อว่า “ศาลาโรคยา” ได้รับบริจาคเงินจากภาคประชาชน ในวงเงินงบประมาณ ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พร้อมทั้งจัดซื้ออุปกรณ์การแพทย์ใช้งบประมาณเบื้องต้น ๕๗๐,๐๐๐ บาท ซึ่งมีหมอนวดแพทย์แผนไทยที่ผ่านการอบรมจากหลักสูตรกระทรวงสาธารณสุข ๓๗๒ ชั่วโมง มาให้การบำบัดรักษาแก่ผู้เจ็บป่วยตามมาตรฐานการแพทย์แผนไทยและพนักงานนวดแผนไทยจบหลักสูตร ๖๐ ชั่วโมงและ ๑๕๐ ชั่วโมงสำหรับนวดผ่อนคลาย รวมทั้งได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินงาน เช่น แพทย์แผนไทยสมุนไพรร้าน บ้านหนองอ้อ โรงพยาบาลพร้าว กลุ่มนวดพร้าวรักษ์สุขภาพ กลุ่มผู้ผลิตสมุนไพรบ้านป่าไผ่ เป็นต้น ร่วมกันขับเคลื่อนด้านสุขภาพชุมชนเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในพื้นที่

ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การการกุศลประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อจัดซื้อเครื่องดึงกระดูก เพื่อให้บริการกายภาพบำบัดแก่ผู้ป่วยที่ส่งต่อมาจากโรงพยาบาลพร้าว

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับหนังสือรับรองมาตรฐาน การพัฒนาบริการการนวดแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสานในสถานที่บริการสาธารณสุขของรัฐ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ให้ผ่านการประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) ในระดับดี

ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การการกุศล เพื่อจัดซื้อเครื่องอัลตราซาวด์เพื่อให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยโรคระบบกล้ามเนื้อและกระดูก

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การการกุศลจำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อสมทบทุนการก่อสร้างอาคารกายภาพบำบัด เพื่อให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ป่วยโรคระบบกล้ามเนื้อและกระดูก

๔. วิธีการดำเนินงาน

๑) การวิเคราะห์ปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะอาการเจ็บปวดอันเนื่องมาจากระบบกล้ามเนื้อและกระดูก วิเคราะห์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพเพื่อลดปริมาณความแออัดของคนป่วยในโรงพยาบาลพร้าว

๒) ระดมสรรพกำลังด้านความคิด เงินทุน บุคลากร และอุปกรณ์ต่างๆ เริ่มจากการประชุมกับผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลเวียงพร้าว ประชาชนชาวบ้าน และบุคลากรทางสาธารณสุข ตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารศาลาโรคยา ประกอบด้วย กำนันตำบลทุ่งหลวงเป็นประธาน นายกเทศมนตรีตำบลเวียงพร้าวและ ร.ต.ท.นคร ปัญญาทิพย์ เป็นที่ปรึกษา ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านและประธาน อสม.ทุกหมู่บ้านในตำบลทุ่งหลวงเป็นกรรมการ ผู้อำนวยการ รพ.สต.บ้านทุ่งหลวง เป็นเลขานุการ ได้แนวคิดที่จะลดภาระของผู้ป่วยในการเดินทางไปรักษาในเมือง ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อรองรับผู้ป่วยให้มากขึ้น โดยมีองค์การการกุศลให้การสนับสนุนเป็นเงินทุนก่อสร้างอาคารเพื่อให้บริการทางการแพทย์และการดูแลสุขภาพ โดยตั้งชื่อว่า “ศาลาโรคยา”

๓) เพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ของสาธารณสุขและ อสม. โดยการฝึกอบรมการนวดแผนไทย, การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน, การให้บริการอบสมุนไพร และการใช้ เครื่องมือกายภาพบำบัด

๔) เปิดให้บริการทางสาธารณสุขแบบทางเลือกคือการใช้สมุนไพรและนวดเพื่อสุขภาพแก่ประชาชนทั่วไป และเป็นสถานที่บำบัดรักษาผู้ที่มีความเจ็บป่วยทางโรคระบบกระดูกและโครงร่าง ดังนี้ บริการนวดแพทย์แผนไทยทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๗.๕๐ น. บริการอบสมุนไพรวันอังคาร – วันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา ๑๘.๓๐ – ๒๐.๐๐ น. บริการกายภาพบำบัด วันจันทร์ อังคาร และ วันพุธ

๕. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

หลังจากการก่อตั้งศาลาโรคยา พบว่าสถิติผู้ป่วยโรคระบบกระดูกลดลงทุกปี จากเดิมที่มีผู้ป่วย ๗๐๐ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ลดลงเหลือ ๕๐๐ คน และปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ลดลงเหลือ ๓๐๐ คน ภายในระยะเวลา ๓ ปี ลดลงถึง ๕๐ % ส่งผลให้จำนวนคนไข้ประเภนี้ที่โรงพยาบาลพร้าวลดลง

ประชาชนในพื้นที่ได้รับบริการด้านการนวดแผนไทยอย่างถูกวิธีและบำบัดผู้ที่มีภาวะความตึงเครียดให้ผ่อนคลาย โดยใช้ลูกประคบสมุนไพร ช่วยลดผลข้างเคียงจากการใช้ยาในแพทย์แผนปัจจุบัน ในการรักษาโรคระบบกระดูกและโครงร่าง มีสถิติผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย เฉลี่ยวันละ ๕ คน

ประชาชนในพื้นที่มีทางเลือกเพิ่มขึ้นเพื่อเข้ารับบริการด้านการกายภาพบำบัดตามคำสั่งแพทย์จากโรงพยาบาลพร้าว ช่วยลดความแออัดของผู้ป่วยในโรงพยาบาล มีสถิติผู้มาใช้บริการกายภาพบำบัด วันจันทร์ อังคาร พุธ ครึ่งวัน เฉลี่ยวันละ ๘ คน และมาใช้บริการวันเสาร์ เฉลี่ย ๖ คน

เกิดกระบวนการคัดกรองผู้ป่วยโรคที่เกี่ยวกับความดันโลหิตสูง ระบบกล้ามเนื้อและกระดูกอย่างเป็นระบบก่อนจะส่งต่อให้โรงพยาบาลพร้าว

๖. ทิศทางการพัฒนาและการขยายผล

จากการดำเนินการของศาลาโรคยา มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายการขยายผลการดำเนินการให้ครอบคลุมกับประชาชนในทุกกลุ่มวัยที่ต้องการเข้ารับบริการและรักษาทั้งในระดับตำบลและระดับอำเภอ โดยใช้รูปแบบการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเวียงพร้าว เพื่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานของการให้บริการสุขภาพแบบองค์รวมอย่างทั่วถึง รวมถึงให้มีการตรวจเช็คสุขภาพของผู้มาเข้ารับบริการก่อนการให้บริการทุกครั้ง และการระดมสรรพ

กำลังในการจัดหาเครื่องมือกายภาพบำบัดเพื่อให้บริการทางด้านกายภาพบำบัด พัฒนาบุคลากร ปรับปรุง อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนทุกกลุ่มประชากร และรองรับผู้ป่วยที่ส่งต่อมาจากโรงพยาบาลร่วมนอกเวลาราชการ

ส่วนที่ ๒ การสร้างการเรียนรู้

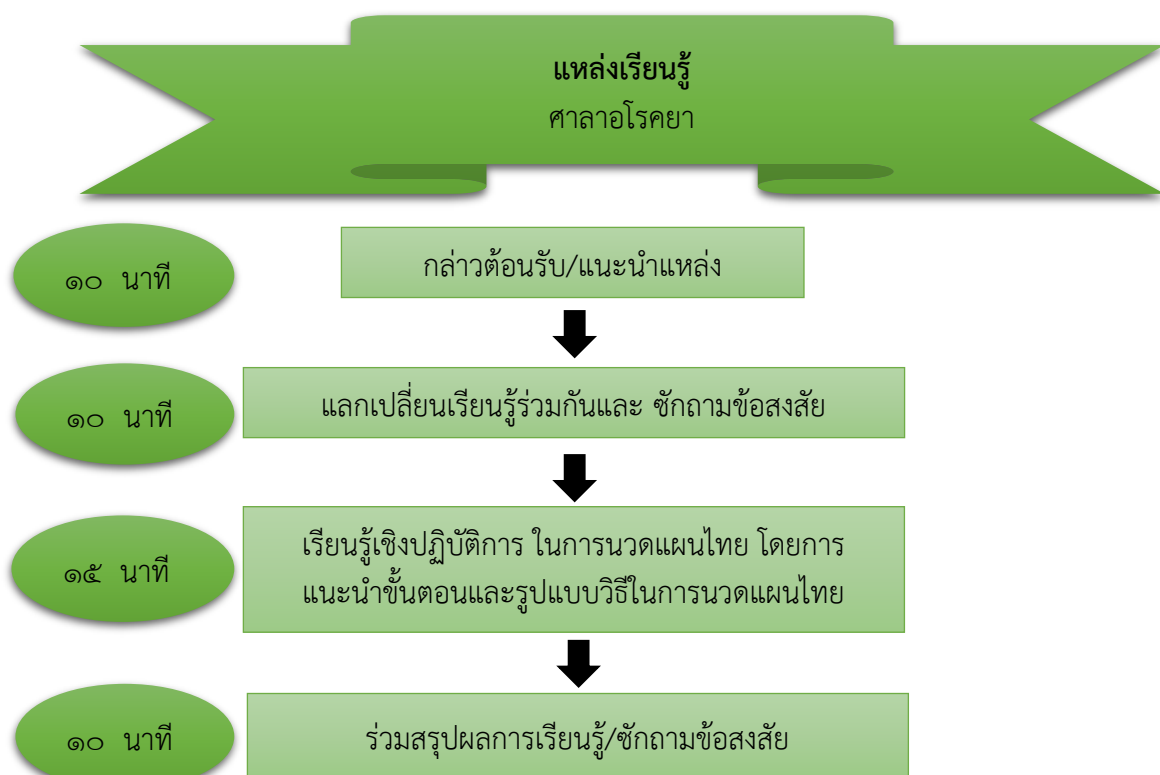
๑. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงกระบวนการในการบริหารจัดการศาลาโรคยาและกระบวนการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ
- ๒) เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนได้นำกลับไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง
- ๓) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมองเห็นถึงความสำคัญของการรักษาโดยแพทย์แผนไทย ร่วมกับการรักษาโดยใช้สมุนไพรพื้นบ้าน

๒. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วย

- ๑) คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน
- ๓) พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๔) แกนนำเครือข่ายที่สนใจ
- ๕) บุคลากรด้านสุขภาพ

๓. กระบวนการเรียนรู้ (๔๕ นาที)

๔. รายละเอียดกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ภายในแหล่งเรียนรู้ศาลาโรคยา โดยเริ่มต้นจากการกล่าวต้อนรับและบรรยายความเป็นมาในการก่อตั้งแหล่งเรียนรู้ อธิบายถึงวิธีการบริหารจัดการ กิจกรรมที่ดำเนินการ ทิศทางการพัฒนา ศาลาโรคยา ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและซักถามข้อสงสัย และวิทยากรนำเข้าสู่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ในการนวดแผนไทย โดยการแนะนำขั้นตอนและวิธีการในการนวดแผนไทยจากกลุ่มนวดภายในศาลาโรคยา แล้วจึงสรุปผลการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้

๕. สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้

- ๑) แผ่นพับ/แผ่นภาพ
- ๒) วัสดุสาธิต เช่น ลูกประคบ สมุนไพร น้ำมันนวด เป็นต้น
- ๓) ป้ายความรู้/ประชาสัมพันธ์

๖. วิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้

- ๑) นายสิงห์แก้ว กันธิยะ ผอ.รพ.สต.บ้านทุ่งหลวง
- ๒) นางสาวอภิรดี ทองเผือก เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการ
- ๓) นายจรัส บุญเรือนยา ผู้นำชุมชน

๗. ภาพแหล่งเรียนรู้

การจัดตั้งศาลาโรคยา มีกระบวนการสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงการบริการทางแพทย์ในด้านอื่นๆ เช่น การแพทย์ทางเลือก แพทย์แผนไทย การนวดรักษา การให้บริการอบสมุนไพร ค่าบริการ เพื่อสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้โดยทั่วกัน

บริการอบสมุนไพร

บริการนวดแผนไทย

บริการกายภาพบำบัด

ประสานงานกับโรงพยาบาลพร้าว เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์กายภาพบำบัดระดับอำเภอ โดยระดมทุนจาก
การบริจาคของประชาชนทั่วประเทศ